

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

גיטין פ

עניין: מלכות הרומיים דאין להם לא כתב ולא לשון

גור אריה האזינו פליב פסוק כ"א
לשונם, ולא נקרא לשון³⁹. וכן יש לפרש גבי אדום⁴⁰, שדרשו רז"ל (ע"ז י.) שאין להם לא כתב ולא לשון מן ע' לשון, שנתן לכל אומה ואומה לשון מיוחד, ובכלל זה לא היה אדום. כי שר שלהם סמאלי⁴¹, והוא אינו בכלל ע' מלאכים הסוכבים כסא כבודו יתברך⁴². וכמו שפילג אותם בלשון שהיו ע' לשונות, כן חילק אותם בכתב, שלכל אומה יש כתב⁴³:

הגהות רי"א חבר

דאין להם לא כתב ולא לשון. נ"צ כתבתי צמ"א שהענין הוא שאין להם מציאות צבירה כלל כי האבות הן עקרים ונודע כי כל הנצראים נצראו ע"י כ"צ אומיות התורה והם צדיקו וצמעשה צידים שם נרשמו כל האומיות לכן אין להם כתב צידים ולא לשון צפה וא"כ מקום להאריך: (רי"א חבר)

פירוש ר"י ברצלוני על ספר יצירה
כתב ולא לשון כי הכתב והלשון לקחו מאחרים מכאן ומכאן. וכהיא דגרסי בגיטין (דף פ') זו רומי שאין להן לא כתב ולא לשון כי הכתב והלשון לקחו מאחרים מכאן ומכאן ואתה מוצא אותיותיהן בכמה תהפוכות שפעמים משתמשין מן האות תחלת הקול א"ב וזולתן ופעמים משתמשין הקול בסוף האות ומניחין את האות. כגון שמשמשין מ' מא"ם ול' מא"ל ונו"ן מאי"ן וס' מאכ"ס וכמה מזולתן. ועוד אתה מוצא

חתם סופר

דאין להם לא כתב ולא לשון. עיין מ"ש תוס' צמ"א ע"ז י' ע"א [ד"ה שאין]. ולבאר הענין, הנה נפלגה הארץ לשבעים עמים שבעים מדינות וכל עם כתבו ולשונו לפי עצב המדינה, או לפי מזל ושר מלמעלה, או שניהם כאחד, אך אומה זו לשונה וכתבה אינו מטבע מדינה ולא משר שלמעלה, אך איש אחד ושמו לאטינס צענת שמ"ה לחלף השלישי המציא לעצמו לשון לעין י"ע אומיות, וכל הלשון כרצונו וחפצו, וזאתו לשון משתמשים במלכות בכל כתבי חוקיהם ודתיים ונימוסי מלכות וחכמות, במקום שהיו היונים משתמשים בלשון יון, והישמעאלים בלשון ישמעאל, וערביים משתמשים בלשון שהמציא האיש ההוא, וזכר תבין דברי חז"ל.

דרך חיים למהר"ל אבת פ"ה מכ"ב

ובא"ל ישראל אדם שאין סברא שיהיה התרגום כנגד עולם העליון והוא אינו נחשב ללשון, הלא דבר זה אינו קשיא כי זהו הגורם כי העוה"ז נברא בלשון הקודש ולכך לשון הקודש מורה על עוה"ז, ואלו התרגום אינו לעוה"ז ולפיכך הוא בלשון התרגום שאינו שייך אל העוה"ז. ומפני זה עצמו אין המלאכים מבינים לשון ארמי שאין הלשון הזה הוא מכלל סדר עוה"ז ודברים אלו דברים גדולים הם וברורים

גמ' מגילה י:

האחד עשר אמות ארון גופיה היבא הוה קאי אלא לאו שמע מינה בנס היה עומד ר' יונתן פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא י"וקמתי עליהם וגו' והכרתי לבבל שם ושאר ונין ונכד נאם ה' שם זה הכתב שאר זה לשון נין זה מלכות ונכד זו ושתי רבי שמואל בר נחמני פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא י"תחת הנעצוץ

